ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Андріївського
ліцею № 2 Донецької селищної
ради Ізюмського району
Харківської області
_____ Світлана ЧАГОВЕЦЬ
«30» серпня 2023 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

для 1-2 класів
Андріївського ліцею №2 Донецької селищної ради
Ізюмського району Харківської області

(відповідно до наказу Міністерства освіти та науки України від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України»)

АНДРІЇВКА - 2023

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітню програму для 1-2 класів Андріївського ліцею №2 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати

позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми використовуються **внутрішньопредметні** і **міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.*

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми Андріївський ліцей №2 розробив Освітню програму – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проєктів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітня програма вирізняється послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту та використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітня програма може мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання у даному закладі освіти.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Типовий навчальний план для 1-2 класів початкової школи

Навчальний предмет/ інтегрований курс	**Кількість годин на тиждень**		
	1 кл.	**2 кл**	**Разом**
Інваріантний складник			
Українська мова*	7	7	19
Іноземна мова	2	3	
Математика	4	4	8
Я досліджую світ	3	3	6
Дизайн і технології	1	1	3
Інформатика	-	1	
Мистецтво	2	2	4
Фізична культура**	3	3	6
Усього	**22**	**24**	**46**
Варіативний складник			

Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	**1**	**1**	**2**
Кількість навчальних годин на тиждень; що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	**23**	**25**	**48**
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня	**20/700**	**22/770**	**42/1470**

* 1 клас – інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»;
**2 клас – окремі навчальні предмети «Українська мова», «Читання», або інтегрований курс «Українська мова».
**Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Андріївського ліцею №2 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області, в якому представлено цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти.

Мовно-літературна освітня галузь в 1 класі реалізується через інтегрований курс "Навчання грамоти", в 2 класі - навчальні предмети «Українська мова» та «Читання»; іншомовна через навчальний предмет "Іноземна мова(англійська)", освітня галузь "Математика" через навчальний предмет "Математика". Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна освітні галузі реалізуються інтегрованим курсом за різними видами інтеграції "Я досліджую світ". Технологічна освітня галузь реалізується через предмет "Дизайн і технології". Мистецька освітня галузь реалізується через предмети "Музичне мистецтво", "Образотворче мистецтво". Фізкультурна освітня галузь реалізується через предмет "Фізична культура".

Навчальний план встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план початкової школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану, Державних стандартів через окремі предмети, інтегровані курси та зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем.

Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

Інваріантна складова сформована на державному рівні і є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності.

Варіативна складова навчального плану використовується на підсилення мовно – літературної галузі (індивідуальними заняттями з інтегрованого курсу « Навчання грамоти» та української мови).

Варіативність змісту початкової освіти реалізується і через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб здобувачів освіти, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь, тощо.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Українська мова

(інтегрований курс*)

Мовно-літературна освітня галузь

Пояснювальна записка

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;

– розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;

– формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

– формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;

– ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;

– формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);

– дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;

– залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовні явища»** спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

*Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:
1 клас – інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»;
2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання» або інтегрований курс цих навчальних предметів «Українська мова».

1 клас	
Очікувані результати навчання здобувачів освіти	**Зміст навчання**
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
з увагою *сприймає* усні репліки співрозмовника, *доречно реагує* на них [1 МОВ 1.1]; *виконує* навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції [1 МОВ 1.1]; *слухає* й *розуміє* коротке монологічне висловлення [1 МОВ 1.1.)	Сприймання усної інформації.
відповідає на запитання за змістом прослуханого *(хто? що? де? коли? як?*) [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4]; *розповідає*, про що мовиться в тексті, який прослуховувався [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4.);	Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.
ділиться своїми почуттями та емоціями від почутого [1 МОВ1.5]; *розповідає*, що зацікавило в усному повідомленні (1 МОВ 1.3.)	Оцінювання усної інформації
відтворює у ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей [1 МОВ 1.2]; *вступає* в діалог на теми, які викликають зацікавлення [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7]; *самостійно формулює* репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7)	Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.
уважно слухає співрозмовника й *адекватно відповідає* на його запитання [1 МОВ 1.1]; *користується* формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування	

(вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням) [1 МОВ 1.8]; *дотримується* правил спілкування з людьми різного віку [1 МОВ 1.8]; *використовує* відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо) [1 МОВ 1.7]; *регулює* дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування [1 МОВ 1.8], [1 МОВ 4.2];	
повторює услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей [1 МОВ 1. 3]; *переказує* знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.3]; *самостійно будує* коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя [1 МОВ 1.6], [1 МОВ 1.7]	Створення усних монологічних висловлень
Змістова лінія «Читаємо»	
читає вголос доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами) [1 МОВ 2.1]; *виявляє* у процесі читання *розуміння* значень більшості слів, *звертає увагу* на незнайомі слова, *запитує* у дорослих їх значення [1 МОВ 2.1]; *правильно інтонує* речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки) [1 МОВ 2.1]; *читає і називає* нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання) [1 МОВ 2.1]; *виділяє* в структурі тексту заголовок [1 МОВ 2.2]; *пояснює* зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках) [1 МОВ 2.2]; *виявляє розуміння* фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів: *пояснює*, яка подія відбулася, *називає* персонажів твору, *відповідає на запитання* за змістом прочитаного [1 МОВ 2.2]; *пояснює,* якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя) [1 МОВ 2.3]; *переказує* близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя [1 МОВ 2.21·	Формування і розвиток навички читання. Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів Аналіз та інтерпретація змісту тексту

висловлює власне ставлення до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили [1 МОВ 2.4]; *читає в ролях* діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки) [1 МОВ 2.7]; *має уявлення* про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет [1 МОВ 2.5]; *розрізняє* вербальну і візуальну інформації в тексті [1 МОВ 2.1]; *знаходить* за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст [1 МОВ 2.1], [1 МОВ 2.6]; *знаходить і називає* елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації), спираючись на них, *висловлює* здогад, про що може розповідатися в книжці (творі) [1 МОВ 2.1]; *розрізняє* дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту) [1 МОВ 2.1]; *дотримується правил* збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого); *пояснює* свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу) [1 МОВ 2.5]; *відповідає* на запитання, про що (про кого) любить читати [1 МОВ 2.5]; *називає* своїх улюблених літературних героїв [1 МОВ 2.4]	Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації Робота з дитячою книжкою. Орієнтовний зміст літературного матеріалу: *дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:* – твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки, пісеньки та ін.), – доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси; – науково-художні дитячі тексти; – дитяча періодика; *теми дитячого читання:* про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
називає і розбірливо пише всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог [1 МОВ 3.1]; *розрізняє* друковане і рукописне письмо; [1 МОВ 3.1] *списує* слова і речення з друкованого і рукописного тексту [1 МОВ 3.1]; *пише* під диктування слова, речення з 3-4 слів [1 МОВ 3.1]	Формування і розвиток навички письма.

добирає й записує назву малюнка, заголовок до тексту (з допомогою вчителя) [1 МОВ 3.1]; *складає й записує* речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя) [1 МОВ 3.1]; *дотримується* культури оформлення письмових робіт [1 МОВ 3.1];	Створення власних письмових висловлень
перевіряє написане [1 МОВ 3.3]; *виявляє і виправляє* недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя [1 МОВ 3.3], [1 МОВ 4.2]	Перевірка письмових робіт
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
сприймає зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлини, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні [1 МОВ 1.1] [1 МОВ 2.1]; *бере участь* в обговоренні змісту і форми медіапродуктів [1 МОВ 1.4], [1 МОВ 2.2]; *розповідає* про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів [1 МОВ 1.5], [1 МОВ 2.4]	Робота з медіапродукцією
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
має уявлення про мовні звуки [1 МОВ 4.1]; *розрізняє* голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння [1 МОВ 4.1]; *правильно вимовляє* тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки [1 МОВ 4.1]; *відтворює* ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції) [1 МОВ 4.1]; *пояснює* зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2];	Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова
має уявлення про букви, *розрізняє* звуки і букви [1 МОВ 4.1]; *позначає* мовні звуки буквами на письмі [1 МОВ 4.1]; *правильно записує* слова, вимова й написання яких збігаються [1 МОВ 4.1]; *правильно позначає* на письмі м'якість приголосних звуків [1 МОВ 4.1]; *відтворює* алфавітні назви букв [1 МОВ 4.1];	Позначення звуків буквами.
має уявлення про склад, *вимовляє* слова по складах [1 МОВ 4.1] ; *пояснює* співвідношення між звуками і буквами у складі, слові [1 МОВ 4.1]; *поділяє на склади* слова під час переносу їх частин в інший рядок [1 МОВ 4.1];	Вправляння у поділі слів на склади
має уявлення про наголос, *визначає* на слух склад, який вимовляється з більшою	Дослідження ролі наголосу в словах

силою голосу [1 МОВ.4.1] ; *розрізнює* наголошений і ненаголошені склади в слові [1 МОВ 4.1]; *правильно наголошує* загальновживані слова [1 МОВ 4.1]; *пояснює* залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках) [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; *має уявлення* про номінативну функцію слова; [1 МОВ 4.1] *співвідносить* слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; *розрізняє* близькі й протилежні за значенням слова [1 МОВ 4.1]; *розпізнає* слова, які мають кілька значень [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; *доповнює* тематичні групи слів [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; *встановлює відповідність* між родовою і видовими назвами [1 МОВ 4.1]; *упізнає* і *розрізняє* слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя) [1 МОВ 4.1] *ставить* до слів питання *хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?* (з допомогою вчителя) [1 МОВ 4.1]; *має уявлення* про речення [1 МОВ 4.1]; *розпізнає* речення за графічними орієнтирами (велика буква на початку, розділовий знак у кінці) [1 МОВ 4.1]; *визначає* кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів [1 МОВ 4.1]; *інтонаційно правильно вимовляє* (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно *оформлює* їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки) [1 МОВ 4.1]; *дотримується* правила вживання великої літери на початку речення [1 МОВ 4.1]; *доповнює* речення 1-2 словами за змістом [1 МОВ 4.1]; *складає* речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему [1 МОВ 4.1]; *має уявлення* про текст (практично відрізняє його від речення) [1 МОВ 4.1]; *добирає* заголовок до тексту (з допомогою вчителя) [1 МОВ 4.1]; *визначає* кількість речень у тексті (з 2-4 речень), *виявляє* їх межі за графічними орієнтирами [1 МОВ 4.1]	Спостереження за лексичним значенням слів Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами Дослідження і конструювання речень Дослідження тексту.
2 клас	

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	**Зміст навчання**
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
з увагою *сприймає* усні репліки співрозмовника, *перепитує*, *доречно реагує* на них [2 МОВ 1.1]; *виконує* сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань [2 МОВ 1.1]; *сприймає* монологічне висловлення й *використовує* усну інформацію з конкретною метою [2 МОВ 1.1]; *відповідає на запитання* за змістом прослуханого *і ставить* запитання до усного повідомлення [2 МОВ 1.4]; *відтворює* основний зміст усного повідомлення [2 МОВ 1.2]; *вибирає* інформацію з почутого і *пояснює*, чому вона зацікавила, *обговорює* її з іншими особами [2 МОВ 1.3], [2 МОВ 1.4];	Сприймання усної інформації Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого
висловлює своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.6]; *розповідає* про власні почуття, які викликав прослуханий текст; [2 МОВ 1.8] *пояснює*, чому щось подобається, а щось ні [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 1.5];	Оцінювання усної інформації
бере участь у розігруванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, *використовує* доречно силу голосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи [2 МОВ 1.7]; *вступає* в діалог, *підтримує* й *ініціює* діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1.6]; *користується* формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами) [2 МОВ 1.8]; *дотримується* правил спілкування [2 МОВ 1.8]; *використовує* відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7]; *регулює* дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування [2 МОВ 1.7]; *усно переказує* текст з опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення) [2 МОВ 1.2] ; *створює* власне висловлення за ілюстраціями [2 МОВ 1.6]; *розповідає* про свої спостереження, враження, події з власного життя [2 МОВ	Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування Створення усних монологічних висловлень

1.6], [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 1.8]; *впевнено висловлює* свої думки [2 МОВ1.6]	
Змістова лінія «Читаємо»	
читає вголос правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти [2 МОВ 2.1]; *виявляє початкові уміння* читати мовчки [2 МОВ 2.1]; *пояснює* значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях [2 МОВ 2.1]; *знаходить у тексті* незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками, тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.1]; *правильно інтонує* прості речення будь-якого виду [2 МОВ 2.1]; *користується* найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя) [2 МОВ 2.1]; *самостійно читає, практично розрізняє* з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання, уривки з повістей- казок), *правильно їх називає, визначає* емоційний настрій [2 МОВ 2.1]; *самостійно читає та розрізняє* нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявністю наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації [2 МОВ 2.1]; *виділяє* в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовок, ілюстрації, схеми, таблиці, *використовує їх* для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння [2 МОВ 2.1], [2 МОВ 2.2]; *виявляє розуміння* фактичного змісту тексту та основних думок художніх і нехудожніх текстів (з допомого вчителя) [2 МОВ 2.2];	Формування і розвиток навички читання. Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів. Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів Аналіз та інтерпретація змісту текстів
пояснює, які, де, коли відбулися події; *визначає, правильно називає* персонажів художнього твору, *виділяє* серед них головного; [2 МОВ 2.2] *перераховує* цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті [2 МОВ 2.2]; *встановлює зв'язки* між подіями, дійовими особами [2 МОВ 2.2] ; *ставить запитання* за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого	

розуміння [2 МОВ 2.2]; *розпізнає, називає* в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.2]; *передає зміст* (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки [2 МОВ 2.2]; *пояснює вчинки* персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; *обґрунтовує* свої висновки (з допомогою вчителя) [2 МОВ 2.2]; *розповідає* про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), *підтверджує* свої думки фактами з тексту [2 МОВ 2.3]; *пов'язує* зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом [2 МОВ 2.3]; *передає* власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності); *імпровізує* з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.7]; *бере участь* у колективному обговоренні прочитаного: *зацікавлено й уважно слухає* співрозмовників, *толерантно ставиться* до їхніх думок, *пояснює своє розуміння* дискусійних питань [2 МОВ 2.4]; *знає і називає* найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання; *знаходить* у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем [2 МОВ 2.2]; *здійснює пошук* потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях [2 МОВ 2.2]; *виявляє* в тексті і *пояснює* зміст графічної інформації (таблиця, схема, емотикони тощо) [2 МОВ 2.2], [2 МОВ 2.6]; *аналізує* одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності [2 МОВ 2.2]; *застосовує* одержану інформацію в навчальній діяльності	Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного Робота з різними джерелами і видами інформації.

та практичному досвіді [2 МОВ 2.2]; *перетворює* вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця, схема тощо) [2 МОВ 2.6]; *розпочинає ознайомлення* з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку)творів, *правильно їх називає* [2 МОВ 2.1]; *передбачає* орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами [2 МОВ 2.1]; *розрізняє* дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка-збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник [2 МОВ 2.1]; *добирає* для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін. [2 МОВ 2.5]; *визначає* мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), *обирає, читає* відповідні книжки, *пояснює* свій вибір [2 МОВ 2.5]; *перечитує* книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання [2 МОВ 2.1]; *має уявлення* про жанри й теми дитячого читання [2 МОВ 2.1]; *називає* твори, дитячі книжки, що сподобалися, *розповідає*, які епізоди справили найбільше враження [2 МОВ 2.3]; *називає* кілька улюблених прочитаних творів [2 МОВ 2.4]; *називає* державні символи України й окремі національні символи, традиції українського народу	Робота з дитячою книжкою. Орієнтовний зміст літературного матеріалу: *дитяча література в авторській, жанрово- тематичній різноманітності:* – твори усної народної творчості, дитячий фольклор; – твори відомих письменників-класиків України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей; – художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки, комікси; – науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники; – дитяча періодика; *теми дитячого читання:* про Батьківщину, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, винаходи, відкриття, сучасні технології та ін.
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
пише розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв [2 МОВ 3.1] ; *дотримується* свідомо гігієнічних правил письма [2 МОВ 3.1]; *дотримується* культури оформлення письмових робіт: *розташовує* самостійно заголовок у рядку, *дотримується* поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, *робить* акуратні виправлення [2 МОВ 3.1]; *розташовує* слова й віршові строфи в колонку [2 МОВ 3.1]; *записує* слова в таблицю [2 МОВ 3.1]; *обмінюється* елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна	Формування і розвиток навички письма

листівка та ін.) [2 МОВ 3.2]; *обирає* для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо) [2 МОВ 3.2]; *відновлює* деформований текст з 3-4 речень [2 МОВ 3.1]; *створює і записує* коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему [2 МОВ 3.1; *перевіряє* (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст [2 МОВ 3.3]; *виправляє* орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя) [2 МОВ 3.3]; *удосконалює* текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів) [2 МОВ 3.3]	Створення власних письмових висловлень. Перевірка й редагування текстів
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
сприймає й обговорює прості медіапродукти [2 МОВ 1.1], [2МОВ 2.1], [2 МОВ 1.4], [2 МОВ 2.2]; *обговорює* зміст і форму простих медіапродуктів, *розповідає*, про що в них ідеться [2 МОВ 2.2]; *визначає,* кому і для чого призначений медіапродукт [2МОВ 1.4]; *пояснює* зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах [2 МОВ 1.4], [2МОВ 2.2]; *висловлює* свої думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих медіапродуктів (коміксів, дитячих журналів, реклами) [2 МОВ 1.5], [2 МОВ 1.8], [2 МОВ 2.3], [2 МОВ 2.4]; *створює* прості медіапродукти (листівка, смс-повідомлення, фотоколаж тощо) з допомогою інших осіб [2 МОВ 1.7], [2 МОВ 3.2]	Робота з медіапродукцією
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
аналізує звуко-буквений склад слова [2 МОВ 4.1]; *експериментує* зі словами: змінює, додає, вилучає один звук (букву), склад у словах так, щоб вийшло інше слово [2 МОВ 4.2] ; *правильно вимовляє* слова з дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим [2 МОВ 4.1]; *правильно вимовляє* й *записує* слова з апострофом [2 МОВ 4.1]; *правильно наголошує* загальновживані слова [2 МОВ 4.1]; *експериментує* з наголосом: *порівнює і*	Дослідження звуко-буквеного складу слів, правильна їх вимова і написання Користування правилами переносу слів

пояснює значення слів, які відрізняються лише наголосом [2 МОВ 4.2]; *ділить* слова на склади [2 МОВ 4.1]; *переносить* слова з рядка в рядок складами [2 МОВ 4.1]; *не відриває* при переносі від слова склад, позначений однією буквою [2 МОВ 4.1]; *правильно переносить* слова зі збігом приголосних, з літерами *ь, й*, буквосполученнями *дж, дз, йо, ьо*, апострофом [2 МОВ 4.1]; *правильно читає* (напам'ять або із запису) український алфавіт [2 МОВ 4.1]; *розташовує* 5-6 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру [2 МОВ 4.1]; *користується* алфавітом у роботі з навчальними словниками [2 МОВ 4.1]; *розпізнає* слова, близькі і протилежні за значенням [2 МОВ 4.1]; *розрізняє* пряме й переносне значення слів [2 МОВ 4.1]; *пояснює* різні значення багатозначних слів (з допомогою вчителя) [2 МОВ 4.1]; *розподіляє* ряд слів на 2 групи за смисловою ознакою, *доповнює* кожну групу 2-3 словами [2 МОВ 4.1]; *доречно вживає* слова різних лексичних груп у власному мовленні [2 МОВ 4.1]; *розрізняє* слова, які відповідають на питання *хто?* і *що?* [2 МОВ 4.1]; *правильно вживає* велику / малу літери у власних / загальних назвах [2 МОВ 4.1]; *змінює* іменники за числами (один – багато) [2 МОВ 4.1]; *впізнає* слова, які відповідають на питання *який? яка? яке? які?* окремо та в реченнях, у тексті [2 МОВ 4.1]; *утворює* словосполучення іменників з прикметниками [2 МОВ 4.1]; *добирає* до відомого предмета відповідні ознаки [2 МОВ 4.2]; *впізнає* слова-назви дій, *ставить* до них питання; [2 МОВ 4.1]; *добирає* влучно дієслова для висловлення власних думок; [2 МОВ 4.2] *розрізняє* слова, які називають числа, ставить до них питання *скільки?* [2 МОВ 4.1] ; *утворює* словосполучення числівників з іменниками [2 МОВ 4.1]; *розрізняє* слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, *ставить* до них питання [2 МОВ 4.1]; *добирає* самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання *хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?* [2 МОВ 4.1];	Користування алфавітом. Дослідження лексичного значення слова. Використання лексичного багатства української мови у власному мовленні Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення. Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях. Дослідження числівників і використання їх у мовленні. Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел.

розподіляє слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови) [2 МОВ 4.1]; *упізнає* в реченні службові слова; *пише* їх окремо від інших слів [2 МОВ 4.1]; *пов'язує* між собою слова за допомогою службових слів [2 МОВ 4.1];	Дослідження значення в мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні.
розпізнає речення за його основними ознаками [2 МОВ 4.1]; *пояснює* роль різних видів речень для досягнення мети спілкування [2 МОВ 4.2]; *правильно відтворює* інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень [2 МОВ 4.2]; *використовує* відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма [2 МОВ 4.2]; *поширює* речення словами за поданими питаннями [2 МОВ 4.2]; *складає і записує* речення за малюнком, на задану тему [2 МОВ 4.2];	Дослідження і конструювання речень.
розпізнає текст за основними ознаками [2 МОВ 4.1]; *розрізняє* текст-розповідь і текст-опис та *пояснює* їх призначення [2 МОВ 4.1]; *добирає* заголовок до тексту [2 МОВ 4.2]; *визначає* в тексті зачин, основну частину, кінцівку [2 МОВ 4.1]; *знаходить* у художніх текстах виражальні засоби мови, *пояснює* їх роль [2 МОВ 4.1], [2 МОВ 4.2]; *складає і записує* невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя [2 МОВ 4.2]; *використовує* займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті та уникнення повторів [2 МОВ 4.2];	Дослідження і складання текстів
перевіряє і вдосконалює власні тексти, усуваючи лексичні повтори [2 МОВ 3.3]	Удосконалення текстів

Іноземна мова

(навчальний предмет)

Мовно-літературна освітня галузь

(Іншомовна освіта)

Пояснювальна записка

Головна **мета** навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки

в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психофізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку.

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання іноземних мов
у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні досягають рівня Pre A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Завдання полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

Функції іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

 усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;

 оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;

 залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);

 розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;

 формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

 формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;

 розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;

• емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;

 розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

 мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;

 готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;

 потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;

 здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови» у початковій школі

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

	Ключові компетентності	Компоненти	
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	Уміння: використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленнєвої діяльності; • засобами іноземної мови популяризувати Україну, українськумову, культуру, традиції. Ставлення: • гордість за Україну, її мову та культуру; • розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; • готовність до міжкультурного діалогу.	

2	Спілкування іноземними мовами	Реалізується через предметні компетентності.	
3	Математична компетентність	Уміння: • розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект. • Ставлення: • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.	
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: • описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. Ставлення: • інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження.	
5	Інформаційно- цифрова компетентність	Уміння: • вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; • створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; • спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій • застосовувати ІКТ відповідно до поставлених завдань. Ставлення: • готовність дотримуватись мережевого етикету.	
6	Уміння вчитися упродовж життя	Уміння: самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати; організовувати свій час і навчальний простір; оцінювати власні навчальні досягнення Ставлення: впевненість у спілкуванні іноземною мовою; подолання власних мовних бар'єрів; наполегливість; внутрішня мотивація та впевненість в успіху.	
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: • ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої ситуації. Ставлення: • дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих ситуацій; • комунікабельність та ініціативність; креативність.	
8	Соціальна та громадянська	Уміння: □ формулювати власну позицію;	

	компетентності	□ співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою. Ставлення: □ толерантність у спілкуванні з іншими.
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	Уміння: □ висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження. Ставлення: □ усвідомлення цінності культури для людини і суспільства; □ повага до багатства і розмаїття культур.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: □ пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови. Ставлення: □ сприймання природи як цілісної системи; □ готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища; □ відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у спеціалізованих школах із поглибленим вивченням та у загальноосвітніх навчальних закладах. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації у початковій школі

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» спрямована на формування основ соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

□ сприймання природи як цілісної системи;

□ взаємозв'язок людини й навколишнього середовища;

□ готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню основ відповідального ставлення до громади і суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на уміння:

□ усвідомлення дитиною власних прав і обов'язків;

□ формування толерантного ставлення до інших;

 уміння співпрацювати та приймати спільні рішення.

Реалізація змістової лінії «Здоров'я і безпека» сприяє формуванню безпечного життєвого середовища та основ здорового способу життя.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

 розуміння правил безпечної поведінки;

 усвідомлення впливу шкідливих звичок на здоров'я людини;

 дотримання здорового способу життя.

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність спрямована на розуміння практичних аспектів фінансових питань.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

 усвідомлення власних фінансових потреб;

 продукування ідей та їх реалізацію;

 уміння визначати пріоритети та планувати дії

Тема	Змістова лінія			
	Екологічна безпека та сталий розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
Я, моя родина і друзі		Розуміє важливість допомоги батькам та розповідає про свої обов'язки. Оцінює власні вчинки та вчинки інших людей. Вибудовує товариські стосунки з оточуючими людьми	Виявляє відповідальне ставлення до власного здоров'я	Виявляє ініціативу та відповідальність у плануванні робочого дня
Відпочинок і дозвілля	Розуміє необхідність приведення в порядок місця відпочинку	Враховує думку товаришів при виборі того чи іншого виду відпочинку.	Розуміє базові правила безпечної поведінки	
Природа та навколишнє середовище	Цінує та бережливо ставиться до природи	Висловлюється про важливість допомоги тваринам та збереження природи		
Людина	Розуміє наслідки нераціональних	Виявляє толерантне ставлення до	Розпізнає позитивні та негативні	

	дій людини на навколишнє середовище	людей	чинники, що впливають на здоров'я людини.	
Помешкання			Розуміє необхідність дотримання чистоти та порядку у власному помешканні.	
Харчування			Розрізняє здорову та шкідливу їжу.	Складає просте меню з корисних продуктів Раціонально розподіляє кошти під час покупки
Подорож	Виявляє ціннісне ставлення до природи під час подорожі		Обирає безпечний шлях пересування	Обирає оптимальний вид транспорту.
Свята й традиції				Розуміє необхідність планування покупок на святкування у межах бюджету
Школа та шкільне життя		Використовує модель поведінки, яка не суперечить правилам шкільного життя		

Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів (Комунікативна компетентність)

Комунікативні види	**Комунікативні уміння**	**Рівні та дескриптори володіння іноземною мовою відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання**
		1-2 класи
		Pre A1
Рецептивні	**Сприймання на слух**	Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння.
		Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке
		Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.

	Зорове сприймання	Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.
Інтеракційні	**Усна взаємодія**	Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації
	Письмова взаємодія	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкеті або записці, використовуючи словник.
	Онлайн взаємодія	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання
		Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази.
		Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.
Продуктивні	**Усне продукування**	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, національність)
	Писемне продукування	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.

Очікувана соціолінгвістична відповідність на кінець 2-го класу

Pre A1
Дескриптори відсутні

Лінгвістична компетенція на кінець 2-го класу

Лінгвістичний діапазон	**Pre A1**
Загальний	Вживає окремі слова та базові вирази задля надання простої інформації про себе
Лексичний	Дескриптори відсутні

Граматичний	Дотримується дуже простих принципів порядку слів у коротких реченнях.
Фонологічний .	Дотримується дуже простих принципів порядку слів у коротких реченнях.

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Комунікативна компетентність)
Навчальна програма є рамковою, а відтак проміжні результати за класами визначають вчителі, орієнтуючись на кінцевий результат.

			Рівень та дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 2 -го класу
Комунікативні види мовленнєвої діяльності	**Комунікативні уміння**		**Pre A1**
Рецептивні	Сприймання на слух	В цілому	Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння
			Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
			Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
		Розуміння розмови між іншими людьми	Дескриптори відсутні
		Слухання наживо	Дескриптори відсутні
		Слухання оголошень та інструкцій	Розуміє короткі прості інструкції до дій як, наприклад, «Зупинись», «Закрий двері» тощо, які промовляються повільно, адресуються персонально, супроводжуються малюнками або жестами та за потреби повторюються.
		Слухання радіо та аудіозаписів	Розпізнає вже знайомі слова, імена та числа у простих, коротких записаних текстах, що промовляються дуже повільно та чітко.
		Аудіо-візуальне сприймання (телепрограми, фільми, відеозаписи)	Дескриптори відсутні

		В цілому	Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика
Рецептивні	Зорове сприймання	Читання кореспонденції	Розуміє з листа, листівки або електронного повідомлення інформацію про подію, на яку його/її запросили, а також інформацію про день, час та місце події.
			Розпізнає інформацію про час та місце у дуже простих записках та текстових повідомленнях від друзів (наприклад, «Повернусь о четвертій»), якщо в них немає абревіатур.
		Читання для орієнтування	Розуміє прості знаки, що зустрічаються щоденно (наприклад, «Парковка», «Зупинка», «Їдальня» тощо).
			Знаходить інформацію про місце знаходження, час та ціни на афішах, флаєрах та об'явах.
		Читання для отримання інформації та аргументування	Розуміє найпростіший інформаційний матеріал, що містить знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або ілюстровані оповідання, де використовується знайома лексика.
		Читання інструкцій	Розуміє дуже короткі прості інструкції, що вживаються у знайомому щоденному контексті (наприклад, «Не паркуватись», «Заборонено» тощо), особливо, якщо вони супроводжуються ілюстраціями.
		Читання для задоволення	Дескриптори відсутні
Інтеракційні	Усна взаємодія	В цілому	Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації.
		Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	Розуміє прості запитання, що стосуються його/її безпосередньо, наприклад про ім'я, вік та адресу, або схожі речі, якщо людина питає чітко та повільно.
			Розуміє просту особисту інформацію (наприклад, ім'я, вік, місце проживання, країна походження), коли люди представляють себе, за умови, якщо вони говорять чітко та повільно і звертаються безпосередньо, а також розуміє запитання на цю тему, спрямовані безпосередньо та особисто, хоча,

			можливо, питання необхідно буде повторити Розуміє певну кількість знайомих слів і вітань та вирізняє ключову інформацію, наприклад, числа, ціни, дати та дні тижня, за умови, що мовлення дуже повільне, та за необхідності повторюється.
			Розуміє та використовує деякі базові, формульні вирази, на кшталт «Так», «Ні», «Вибачте», «Прошу», «Дякую».
			Розпізнає прості вітання.
			Вітається, називає своє ім’я, прощається.
		Цілеспрямована співпраця	Дескриптори відсутні
		Отримання товарів та послуг	Здійснює прості покупки та/або замовляє їжу або напій, користуючись жестами для підкріплення своїх слів.
		Обмін інформацією	Називає своє ім'я та запитує інших про ім'я.
			Вживає та розуміє прості числа у щоденному спілкуванні
			Запитує про день, час дня та дату, та може їх назвати.
			Запитує про дату народження та може назвати свою.
			Запитує про номер телефона та може назвати свій.
			Запитує про вік людини та може назвати свій.
			Ставить дуже прості запитання для отримання інформації (наприклад, «Що це?) і розуміє відповіді з 1-2 слів.
Інтеракційні	Письмена взаємодія	В цілому	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім’я, адреса, родина), в анкетах або записці, використовуючи словник
		Листування	Пише, користуючись словником, короткі фрази та речення, надаючи базову персональну інформацію.
		Записки, повідомлення, бланки	Заповнює дуже прості реєстраційні форми з персональною інформацією: ім’я, адреса, національність.
Онлайн взаємодія		В цілому	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання
		Онлайн спілкування та дискусія	Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи елементарні формульні вирази. Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем

		Цілеспрямована онлайн співпраця	Робить вибір із спадного меню під час простого замовлення онлайн (наприклад, продукт, розмір, колір) або заповнення анкети (наприклад, особисті дані) за умови наявності візуальної опори.
Продуктивні	Усне продукування	В цілому	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина).
		Тривалий монолог: опис власного досвіду	Описує себе (наприклад, ім'я, вік, родина), вживаючи прості слова та формульні вирази, за можливості попередньої підготовки.
			Виражає свої почуття, вживаючи прості слова (наприклад, «щасливий», «стомлений» тощо), супроводжуючи їх невербально
		Тривалий монолог: надання інформації	Дескриптори відсутні
		Тривалий монолог: обґрунтування власної думки	Дескриптори відсутні
		Виступ перед аудиторією	Дескриптори відсутні
	Писемне продукування	В цілому	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника
		Творче письмо	Дескриптори відсутні
		Доповіді	Дескриптори відсутні

Орієнтовні параметри навчально-пізнавальних досягнень учнів

Уміння	**Клас**	
	1	2
Сприймання на слух (Аудіювання)	Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах)	
	1 хв	1-1,5 *хв*
Зорове сприймання (Читання)	Обсяг одного тексту в словах (у межах)	
	20-50	50-80

Усна взаємодія(Діалог)	Мовлення кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах)	
	1-3	3
Усне продукування (Монолог)	Обсяг висловлення у реченнях (у межах)	
	1-3	3-4

Писемне продукування (Письмо)	Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах)	
	5—10	10-25

Англійська мова

Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, наприклад, Я, моя родина і друзі + Свята й традиції, Я, моя родина і друзі + Помешкання.

Мовний інвентар с орієнтовним і добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Розпочинаючи вивчення іноземної мови, учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються інтуїтивно, пшляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативно го спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар — лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1до 10 вік молодших членів сім'ї	привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Дозвілля	кольори, іграшки, дії, дні тижня	
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят, вітання	
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя, шкільні меблі	

Мовний інвентар — граматика

Категорія	Структура
Clause	have' in the present tense be' in the present tense
Determiner	this is' for an introduction a/an' with single countable nouns possessive adjectives 'my, your, his, her, its, our, their' 'how' questions fortime, measureшепт, size and quantity
Modality	can' for ability

Noun	regular nouns — singular and plural
Phrase	be' + adjective (size, colour, emotional state)
Pronoun	personal pronouns ‘I, you, he, she, it, we, they’ wh-questions
Verb	Imperatives

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативно го спілкування

Тематика ситуативного спілкування	**Мовний інвентар — лексичний діапазон**	**Мовленнєві функції**
Я, моя родина, друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів щоденні справи	привітатися попрощатися вибачитися подякувати представити себе/когось називати/описувати когось/щось ставити запитання і відповідати на них розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди розуміти прості інформаційні знаки вітати зі святом виражати настрій
Відпочинок і дозвілля	прогулянка, хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	
Харчування	Фрукти, овочі, напої ціна	
Школа	Моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	**Структура**
Clause	agreement between nouns and verb 'be'
Conjunction	and' to link nouns and noun phrases basic 'but' to link clauses and sentences
Determiner	this'/'these' and 'that'/'those' as determiners (general) how' questions for time, measurement, size and quantity‘the’ forspecific examples and back reference
Noun	regular nouns — singular and plural
Phrase	be' + adjective it' + 'be'
Preposition	basic prepositions of place and movement basic time expressions with ‘o’clock’
Pronoun	wh-questions
Verb	have got' in the present tenseimperatives negative imperatives present simple for opinions, likes and dislikespresent continuous fortime of speaking tag responses (short answers to present simple yes/no questions)

Математика
(навчальний предмет)
Математична освітня галузь
Пояснювальна записка

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1 –4 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія **«Робота з даними»** передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія **«Математичні задачі і дослідження»** спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для

Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності. Рекомендовано раз на два тижні проводити уроки для організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, міні-досліджень тощо.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
відтворює послідовність чисел у межах сотні [1 МАО 4.2]; *читає* і *записує* числа, *утворює* числа різними способами [1 МАО 4.2]; *визначає* десятки й одиниці у складі двоцифрового числа [1 МАО 4.1]; порівнює числа різними способами [1 МАО 4.2]; *виконує* додавання та віднімання на основі нумерації чисел [1 МАО 4.3]; *розуміє* сутність арифметичних дій додавання і віднімання [1 МАО 4.1]; *прогнозує* результат додавання та віднімання [1 МАО 1.3]; *володіє* навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10 [1 МАО 4.3]; *використовує* у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання [1 МАО 4.3]; *коментує* виконання обчислень [1 МАО 2.3], [1 МАО4.3]; знаходить число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане [1 МАО 4.3]; *розуміє* сутність різницевого порівняння чисел [1 МАО 4.3]; *знаходить,* на скільки одне число більше або менше за інше [1 МАО 4.3]; *користується* в обчисленнях переставним законом додавання [1 МАО 4.3]; *встановлює* взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, *використовує* його під час обчислень [1 МАО 1.2]; *визначає* невідомий компонент дії додавання і знаходить його значення [1 МАО 4.8L [1 МАО 4.1]; *вимірює* і *порівнює* величини: довжину, масу, місткість [1 МАО 1.1], [1 МАО 4.7]; *використовує* короткі позначення величин (сантиметр	Числа 1 — 10. Число 0. Десяток. Числа 11 — 100. Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10. Назви компонентів та результатів додавання і віднімання. Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння Переставний закон додавання. Взаємозв' язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка. Величини: довжина, маса,

– см, дециметр — дм, метр — м); маси (кілограм — кг); місткості (літр — л); часу (година — год, доба, тиждень) [1 МАО 4.7]; *додає і віднімає* іменовані числа, подані в одних одиницях величини [1 МАО 4.3]; користується інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин [1 МАО 4.7]; *користується* годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо [1 МАО 4.7]; *оперує* грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, *використовує* їх короткі позначення (гривня – грн, копійка — к.) [1 МАО 4.3]	місткість, час Гроші
Вирази, рівності, нерівності	
читає і записує математичні вирази: сума і різниця [1 МАО 4.8]; обчислює значення виразів на 1 — 2 дії [1 МАО 4.3]; *установлює* відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами [1 МАО 4.2], [1 МАО4.8]	Сума. Різниця. Вирази на 1 — 2 дії. Числові рівності і нерівності.
Геометричні фігури	
орієнтується на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямок і рух об'єктів; [1 МАО 4.4] *розпізнає* геометричні фігури за істотними ознаками; [1 МАО 4.5] *співвідносить* реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; [1 МАО 1.1], [1 МАО 4.5] *моделює* геометричні фігури; [1 МАО 4.6] *вимірює* довжину відрізка; [1 МАО 4.7] *креслить* відрізки заданої довжини [1 МАО 4.6]	Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.
Математичні задачі і дослідження	
розв'язує прості сюжетні задачі, які з моделями реальних ситуацій [1 МАО 3.1], [1 МАО 2.2]; *створює* допоміжну модель задачі різними способами[1 МАО 2.1];	Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієнтовані задачі.
оцінює з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі [1 МАО 3.3], [1 МАО 3.4]; *складає* прості сюжетні задачі [1 МАО 1.2]; *виконує* елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя [1 ПРО 1.1 —1.6j	Навчальні дослідження
Робота з даними	
читає дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці [1 МАО 2.1]; вносить дані до схем [1 МАО 2.1]; *користується* даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях [1 МАО 2.1], [1 МАО 2.3Ц	Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Додаткові теми:
Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація).
Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд.
Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими. Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань.
Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання. Симетрія в геометричних фігурах. Коло.
Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць. Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника. Задачі на знаходження суми трьох доданків.
Задачі з логічним навантаженням. Лінійні діаграми, таблиці.

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	**Зміст навчання**
Числа, дії з числами. Величини	
відтворює послідовність чисел у межах сотні; [2 МАО 4.2] *читає* і *записує* числа, утворює числа різними способами; [2 МАО 4.2] *порівнює* числа різними способами; [2 МАО 4.2] *визначає* розрядний склад двоцифрового числа; [2 МАО 4.2] *подає* числа у вигляді суми розрядних доданків; [2 МАО 4.2]	Нумерація чисел першої сотні
виконує додавання та віднімання на основі нумерації чисел; [2 МАО 4.3] *володіє* навичками додавання і віднімання чисел у межах 100; [2 МАО 4.3] *обчислює* усно зручним для себе способом; [2 МАО 4.3] *прогнозує* результат додавання та віднімання; [2 МАО 1.3] *перевіряє* правильність обчислень; [2 МАО 3.4]	Додавання і віднімання чисел у межах 100.
визначає невідомий компонент дії віднімання і *знаходить* його значення; [2 МАО 4.3], [2 МАО 4.8] *коментує* виконання обчислень; [2 МОВ 1.6]	Знаходження невідомого компонента дії віднімання
розуміє сутність дій множення і ділення; [2 МАО 4.1] *використовує* у мовленні назви компонентів та результатів дій множення і ділення; [2 МОВ 1.6]	Арифметичні дії множення і ділення. Назви компонентів та результатів множення і ділення.
використовує в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням [2 МАО 4,8], [2 МАО 3.2]	Взаємозв'язок між множенням і діленням.
використовує в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел; [2 МАО 3.2], [2 МАО 4.3] *розуміє* неможливість ділення на нуль; [2 МАО 4.3]	Переставний закон множення. Особливі випадки множення і ділення.

застосовує в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 і 3 та відповідних випадків ділення; [2 МАО 4.3] *обчислює* значення виразів, що містять інші табличні випадки множення і ділення, з опорою на таблиці; [2 МАО 4.3] *прогнозує* результат множення і ділення, [2 МАО 1.3]	Табличне множення і ділення.
перевіряє правильність обчислень; [2 МАО 3.3], {2 МАО 3.4] *знаходить* число, яке у кілька разів більше (менше) за дане; [2 МАО 4.3] *розуміє* сутність кратного порівняння чисел; [2 МАО 4.3) *обчислює* результат кратного порівняння чисел; [2 МАО 4.3] *визначає* невідомий компонент дій множення і ділення, *обчислює* його значения; [2 МАО 4.8) *коментує* виконувані дії; [2 МОВ 1.6]	Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Відношення кратного порівняння. Знаходження невідомого компонента дій множення і ділення
вимірює і *порівнює* величини: довжину, масу, місткість, час, *використовує* їх короткі позначения (міліметр — *мм,* сантиметр — см, дециметр — дм, метр — м); маси (кілограм — кг, центнер — ц); місткості (літр — л); часу (хвилина — хв, година — год, доба, тиждень); [2 МАО 1.1], [2 МАО 4.7] *користується* інструментами для вимірювання величин; [2 МАО 4.7] *користується* годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо; [2 МАО 4.7]	Величини: довжина, маса, місткість, час.
оперує грошима в уявному процесі купівлі-продажу та в практичній діяльності, *використовує* їх короткі позначення [2 МАО 4.3]	Гроші
Вирази, рівності, нерівності	
записує математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [2 МАО 2.1] *установлює* відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [2 МАО 4.2], [2 МАО 4.8] *знаходить* значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [2 МАО 4.3], [2 МАО 4.8] *установлює* залежності між компонентами і результатом арифметично дії; [2 МАО 4.8] *застосовує* правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками [2 МАО 4.3]	Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності
Геометричні фігури	
орієнтується на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямок і рух об'єктів; [2 МАО 4.4] *розпізнає* і *класифікує* геометричні фігури за істотними ознаками; [2 МАО 4.1], [2 МАО 4.5] співвідносить реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [2 МАО 1.1], [2 МАО 4.5] *називає* елементи геометричних фігур; [2 МАО 4.5] *моделює* геометричні фігури; [2 МАО 4.6] *креслить* відрізки заданої довжини; [2 МАО 4.6] *будує* прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку; [2 МАО 4.6] *розрізняє* круг і коло; [2 МАО 4.5] *вимірює* сторони геометричних фігур; [2 МАО 4.7] *обчислює* довжину ламаної, периметр многокутника [2 МАО	Геометричні фігури об'ємні та плоскі. Прямокутник. Квадрат. Круг. Коло.

4.7], [2 МАО 4.3]	
Математичні задачі і дослідження	
розв'язує прості і складені сюжетні задачі, у тому числі задачі з геометричним змістом; [2 МАО 2.3] *створює* допоміжну модель задачі різними способами; [2 МАО 2.1] *обирає* числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання; [2 МАО 2.3] *планує* розв' язування (розв' язання) сюжетної задачі; [2 МАО 2.2] *створює* математичну модель задачі; [2 МАО 2.3] *оцінює* з допомогою вчителя правильність розв'язку задачі; [2 МАО 3.3], [2 МАО 3.4] *шукає* різні способи розв'язування (розв'язання задачі); [2 МАО 3.2] *складає* сюжетні задачі на одну і дві дії; [2 МАО 1.2]	Прості та складені сюжетні задачі, в тому числі геометричні, компетентнісно-зорієнтовані.
виконує елементарні дослідження математичних закономірностей і залежностей з допомогою вчителя [2 ПРО 1.1 — 1.6]	Навчальні дослідження
Робота з даними	
виділяє дані, вміщені в таблицях, графах, на схемах, лінійних діаграмах; {2 МАО 2.1] *вносить* дані до таблиць; [2 МАО 2.1] *визначає,* чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації; [2МАО 3.1] *користується* даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач, в інших життєвих ситуаціях. [2 МАО 2.3}, [2 ІФО 1.2]	Виділення і впорядкування даних за певною ознакою
Додаткові теми: Раціональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків тощо). Таблиця Піфагора. Подвійні числові нерівності. Рівняння з одним невідомим. Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколишнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища). «Магічні фігури». Математичні ребуси. Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць	

Я досліджую світ

(Інтегрований курс)

Природнича, громадянська та історична,
соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі

Пояснювальна записка

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, безпеку життєдіяльності, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально- культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;
- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості;
- формування моделей здорової і безпечної поведінки; умінь розпізнавати ситуації, які становлять загрозу для власного життя і здоров'я та життя і здоров'я інших; аналізувати та оцінювати фактори ризикованої поведінки в довкілля, роз'яснювати можливі наслідки недотримання правил безпечного поводження в кризових умовах сьогодення.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка, безпечна поведінка в умовах надзвичайних ситуацій);

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці; волонтерська діяльність як спосіб вияву безкорисливої допомоги іншим);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Оцінювання загроз для себе і інших. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв; участь у доброчинній діяльності на користь інших; взаємодопомога і підтримка народів у кризових ситуаціях);

«Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі;

роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Освітня навчальна програма дає змогу вчителеві самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Освітньої програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина	
усвідомлює людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот [1 ПРО 1.4], [1 ГІО 1.2], [l ГІО 2.1]; *розповідає* про себе, називає адресу проживания; *складає* словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмію», «Чого хочу навчитись» [1 СЗО 2.1], [l СЗО 3.3], [1 ГІО 6.1]; *володіє* найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування [1 СЗО 3.1]; *описує* можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; *вибирає* безпечні місця для гри, прогулянки, вигулу тварин тощо[1 СЗО 3.2]; *розуміє* переваги акуратності, доброзичливості, чесності[l СЗО 1.4]; *досліджує* свій організм [1 ПРО 4.3]	Людина — частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживания, безпечна поведінка вдома і на вулиці. Розпізнавання застережних знаків, сигналів (типу «Прохід заборонено», «Повітряна тривога», «Обережно: міни» тощо); поведінка під час виявлення незнайомих предметів. Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.
Людина серед людей	
цікавиться минулим своєї сім'ї [1 ГІО 1.2]; *розрізнює* минуле, сучасне, майбутнє (було — є — буде) [l ГІО 1.3]; *знає* склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією [і ГІО 4.2]; *знає,* хто працює в школі; *має уявлення* про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві [1 ГІО 6.2]; *доречно вживає* слова етикету (вітання, прохання, прощания, звертання, подяки, вибачення) [1 ГІО 6.3]; *доброзичливо спілкується* з іншими в спільній діяльності [ІГІО 8.1]; *розрізняє вчинки,* дає їм оцінку з погляду моральності [l ГІО 6.3]; *має уявлення* про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших [1 ГІО 6.2]; *використовує правила* культурної поведінки в громадських місцях, що грунтуються на врахуванні інтересів інших [1СЗО 1.4}, [1 ГІО 2.3]	Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці; участь у благодійних заходах школи, громади Стандарти поведінки в суспільстві. Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчивість). Спостереження в довкіллі. Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.
Людина в суспільстві	
знає назву країни, її столицю; *має* уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю [1 ГІО 8.3]; *виявляє* зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, хто кого захищає, до кого звертатися в небезпечних ситуаціях; значення праці людей для добробуту країни) [l ГІО 2.2], [l ПРО 3.1];	Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.

орієнтується у найближчому просторі; *визначає* небезпечні ситуації, об'єкти і людей, які можуть становити загрозу [1 ПРО 1.4], [1 ГІО 2.1]; *долучається* до корисних справ громади, справ, спрямованих на цивільний захист {1 СЗО 4.7],J1 ГІО 8.2]	
Людина і світ	
має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни [1 ГІО 2.1]; *усвідомлює* необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, *цікавиться* відповідною інформацією [1 ГІО 7.1]; *наводить* приклади виробів, *які* допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства [1 ПРО 1.4], [1 ПРО 3.3]	Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами. Досліди, спостереження в природі. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.
Людина і природа	
розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти[1 ПРО 1.1], *розуміє* значення сонячного світла і тепла на Землі; *має уявлення* про повітря, воду, грунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів; *розповідає* про добові та сезонні зміни в природі, *усвідомлює* причини їх повторюваності [1 ПРО 1.2]; *групує* об'кти природи за однією ознакою [1 ПРО 4.3]; *встановлює* найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей [1 ПРО 3.1]; *розуміє* цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища [1 ПРО 3.2]; *обирає* у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити [1ПРО 1 1], *досліджує* об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо) (1 ПРО 1.4]; *використовує* різні джерела для пошуку інформації про довкілля [1 ПРО 2.1]; *розпізнає* рукотворні тіла у найближчому оточенні [1 ПРО 3.1]; *називає* матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла [1 ПРО 4.3]; *дотримується правил* поведінки в природі та *пояснює* їх іншим; *усвідомлює* можливу небезпеку від незнайомих об'єктів; *пояснює* іншим як діяти в небезпечній ситуації, до кого звертатися за допомогою [1 ПРО 3.4]; *бере* посильну *участь* в природоохоронній діяльності [1 ПРО 3.2]	Що належить до природи. Жива і нежива природа. Сонце і його вплив на живу і неживу природу. Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року. Дослідження властивостей тіл природи. Рукотворні тіла матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Охорона і збереження природи. Правила поведінки в ситуаціях загрози для життя.

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання

Людина	
розповідає про себе та інших, висловлює свої вподобання [2 СЗО 3.3], [2 ГІО 5.1]; *описує* себе, свій характер, захоплення, що відрізняють від інших; [2 ГІО 6.1] *розпізнає* та описус небезпеку вдома або в школі, в довкіллі; [2 СЗО 2.1]	
ухвалює рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки [2 СЗО 2.3]; *пояснює,* від чого залежить безпека на вулиці, вдома, у школі [2 СЗО 2.4]; *визначає* здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла [2 СЗО 3.1]; *досліджує* зміни, що відбуваються [2 СЗО 3.2]; *досліджує* позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки [2 СЗО 3.3]; *досліджує* зміни, що відбуваються з людиною [2 СЗО 3.4]	Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Організація досліджень.
Людина серед людей	
пояснює, що може робити в сім'ї, серед однолітків, в школі [2 ГІО 7.2]; *дотримується* правил поведінки, що засвідчують повагу до інших [2 ГІО 6.2]; *доречно вживає* слова чемності [2 СЗО 4.4]; *надає допомогу,* коли просять та звертаються по неї [2СЗО 1.3], *висловлює* оцінні судження щодо вчинку, події, явищ [4 СЗО 2.2]; *добирає* докази до своїх висновків [2 ГІО 5.1]; *не порушує права* інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших [2 ГІО 6.2], [2 ГІО 6.3], *співпрацює* в групах для досягнення спільних цілей [2 ГІО 7.2]	Стандарти поведінки в суспільстві. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці. Участь у благодійних заходах.
Людина в суспільстві	
розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них [2 ГІО 8.3]; *розпитує і збирає* інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб, захисників і захисниць Вітчизни [2 ГІО 3.1]; *розпитує* старших про минуле, бере активну участь у спільних заходах державного значення [2 ГІО 7.1]; *дотримується* встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів [2 ГІО 2.3]	Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії і символів держави. Внесок українців у світові досягнення. Славетні українці. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.
Людина і світ	
має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни [2 ГІО 3.1]; *усвідомлює* необхідність толерантного ставлення до інших країн і народів, цікавиться відповідною	Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв. Внесок українців у світові досягнення. Історичні

інформацією [2 СЗО 2.2]; *виявляє* інтерес до інформації про інші країни і народи [2 ГІО 3.2]; на конкретних прикладах *доводить* важливість взаємозв'язків і взаємодії між країнами; в кризових ситуаціях [2 ГІО 3.2]; *виявляє* доброзичливе ставлення до людей інших національностей, до їхніх культур і звичаїв [2 ГІО 5.1]	події. Видатні історичні постаті. Розв'язання ситуацій морального вибору. Приклади допомоги постраждалим від воєнних дій.
Людина і природа	
має уявлення про форму Землі, вплив Сонця на сезонні явища в природі, причини змін пір року [2 ПРО 3.1]; *називає* пори року та відповідні їм місяці, явища в живій та неживій природі у різні пори року, умови вирощування рослин [2 ПРО 1.5]; *наводить приклади* зв'язку людини і природи [2 ПРО 3.1]; *розпізнає* зміни в живій та неживій природі; органи рослин; тварин різних груп [2 ПРО 4.3]; *розрізняє* форми земної поверхні[2 ПРО 1.5]; *класифікує* за певними ознаками рослини і тварин своєї місцевості, тіла неживої природи [2 ПРО 4.3]; *визначає мету* дослідження, *обирає* послідовність дій і обладнання для його виконання [2 ПРО 1.2]; *виконує дослідницькі завдання:* досліджує властивості повітря, води, грунту, гірські породи, рослини своєї місцевості; вимірює температуру повітря, води; спостерігає за тваринами, добовими і сезонними змінами у природі; визначає суттєві ознаки об'єктів неживої та живої природи на основі проведених досліджень [2 ПРО 1.4]; *фіксує результати* досліджень доступними способами і *робить висновки* [2 ПРО 1.5]; *дізнається* про природу, використовуючи різні джерела інформації [2 ПРО 2.1]; *застосовує знання* про природу в навчальних і життєвих ситуаціях [2 ПРО 3.1]; *наводить приклади* виробів, які допомагають людині у побуті [2 ПРО 3.3]; *розповідає* про використання матеріалів на основі їх властивостей [2 ПРО 3.4]; *знаходить* інформацію про найважливіші винаходи людства, використовуючи різноманітні джерела [2 ПРО 2.1]; *робить висновок:* природа потребує охорони [2 ГІО 2.2]; *бере посильну участь* в природоохоронній діяльності[2 ПРО 3.4]	Повітря. Вода. Водойми рідного краю. Форми земної поверхні. Гірські породи. грунт, його властивості і значения. Будова і різноманітність рослин. Умови вирощування рослин. Тварини дикі та свійські. Спостереження за тваринами. Земля та її форма. Обертання Землі. Рік. Місяць. Доба. Вплив Сонця на сезонні явища в природі. Пори року та їх ознаки. Особливості життя рослин та тварин у різні пори року. Спостереження за добовими і сезонними змінами у природі. Охорона природи. Зв'язок людини і природи. Червона книга України. Рукотворні тіла та матеріали, їх властивості. Використання рукотворних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.

Інформатика
(навчальний предмет)
Інформатична освітня галузь
Пояснювальна записка

Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формуванння в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентність випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію); опрацювання інформації;

перетворення інформації із однієї форми в іншу; створення інформаційних моделей;

оцінки інформації за її властивостями.

Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням):

Змістові лінії / Рівні навчання Засоби таоб'єкти навчання	2 клас	3 клас	4 клас
	Графічний редактор	Текстовий редактор	Середовище програмування
Інформація. Дії з інформацією	+	+	зокрема пошук інформації у мережі Інтернет
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією	+	+	+
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти	+	+	+
Об'єкт. Властивості об'єкта	+	+	+
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання.	+	+	+
Алгоритми	+	+	+

2 клас

Програмне забезпечення, яке використовуеться: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), зокрема графічний редактор середовища Scratch

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією	
пояснює значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду [2 ІФО 1.1]; *наводить приклади* значення інформації для себе особисто [2 ІФО 1.1]; *називає* органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколишнього середовища [2 ІФО 1.1]; *наводить приклади* інформації у різних видах: текстовій, графічні, звуковій тощо [2 ІФО 1.1]; *розрізняє* правдиву і неправдиву інформацію, припущення і фантазію [2 ІФО 1.4]; *використовує* мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих [2 ІФО 3.3]; *оцінює* результати своїх навчальних досягнень[2 ІФО2.2]	Навколишній світ та інформація. Види інформації за способом подання.
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією	
розуміє, що комп'ютер та інші комп'ютерні пристрої це інструменти для виконання дій з інформацією [2 ІФО 1.1]; *ніаводить приклади* технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію [2 ІФО 1.1]; *використовує* цифрові пристрої у близькому для себе середовищі [2 ІФО 3.1]; *пояснює,* чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої [2 ІФО 4.1]; *звертається* за допомогою у випадку наявності проблем та збоїв у роботі комп'ютера [2 ІФО 3.2]; *оцінює* результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО2.2]	Комп'ютерна техніка, як засіб здійснення дій з інформацією.
Об'єкт. Властивості об'єкта	
називає об' єкти навколишнього світу, властивості конкретних об' єктів та значення властивостей; [2 ІФО 1.3] *описує* об'єкт називаючи його властивості та їх значения; [2 ІФО 1.3] *порівнює* об'єкти за значеннями властивостей; [2 ІФО і.3] *спостерігає* за об'єктами, *визначає* спільні та відмінні ознаки/властивості; [2 ІФО 1.3]; *наводить приклади* об'єктів, що відповідають заданим властивостям; *оцінює* результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО2.2]	Створення простих геометричних моделей об'єктів за описом їх властивостей. Зміна значень властивостей об'єкта (колір контуру, колір фону,форма об'єкта)
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти	
запускає знайомі програми [2 ІФО 2.4]; *завершує* роботу з програмою[2 ІФО 2.4]; *називає* інструменти малювання у графічному редакторі [2 ІФО 2.4]; *обирає* інструмент малювання для досягнення конкретного результату; *створює* не складні малюнки за зразком [2 ІФО 2.4]; *створює* зображення об'єктів що складаються з геометричних фігур та *змінює* значения властивостей [2 ІФО	Меню комп'ютерної програми. Огляд різних прикладів меню. Інструменти комп'ютерних програм. Графічний редактор. інструменти графічного редактора та їх налаштування.Створення

2.4]; *вміє* змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора [2 ІФО 2.4]; *виконує* завдання із розфарбування або перефарбування малюнків [2 ІФО 2.4J; *пропонує* власні кольорові рішення малюнка [2 ІФО2.4]; *пояснює* добір кольорів [2 ІФО 2.4]; *оцінює* результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО2.2]	та редагування не складних малюнків. Добір кольорової гами малюнка. Збереження малюнків
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання	
об'єднує об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей [2 ІФО 1.3]; *створює* візуальну відповідь простих та складених геометричних задач [2 ІФО 2.4]; *виділяє* та *переносить* фрагменти малюнка [2 ІФО 2.4]; *створює* графічні відповіді до навчальних завдань [2 ІФО 2.4]; *знаходить* приклади повторення і послідовності дій у повсякденній діяльності, близькому для себе середовищі [2 ІФО 2.1]; *визначає* закономірність об'єктів [2 ІФО 1.3]; *відтворює* послідовність об'єктів із заданою закономірністю[2 ІФО 2.1]; *оцінює* результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО2.2]	Перенесення фрагментів малюнка. Виділення і впорядкування даних за певною ознакою. Прості та складені сюжетні геометричні задачі. Копіювання фрагментів малюнку.
Алгоритми	
визначає послідовність кроків для виконавців [2 ІФО2.І]; *знаходить помилки* у алгоритмах [2 ІФО 2.2]; *визначає* результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення [2 ІФО 2.2] *створює* малюнок за лінійним алгоритмом [2 ІФО 2.4]; *пропонує* власні алгоритми створення не складних геометричних зображень [2 ІФО 2.4]; *оцінює* результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО2.2]	Створення малюнків за готовими алгоритмами Складання власних графічних алгоритмів
Додаткові теми: онлайн графічні редактори, редагування малюнків за допомогою програмного забезпечення смартфонів.	

Дизайн і технології
(інтегрований курс)
Технологічна освітня галузь
Пояснювальна записка

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через інтегрований курс «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;

- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проєктно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проєктування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія «**Інформаційно-комунікаційне середовище**» охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробах; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія «**Середовище проєктування**» спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; проєктування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія «**Середовище техніки і технологій**» передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія «**Середовище соціалізації**» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проєктно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем, розв'язання життєвих проблем, встановлення взаємозв'язків з іншими освітніми галузями. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Обов'язковою умовою проведення занять є виготовлення корисного й естетичного виробу – індивідуально, в парі або в групі, оцінювання і презентація результатів навчання. Увага акцентується на організації робочого місця, правилах внутрішнього розпорядку, безпеці праці та санітарних норм.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
спостерігає за природними об' єктами [1 ТЕО 1.3]; *збирає* і *заготовляє* природні матеріали [l ТЕО 1.3; 3.1]; *організовує* робоче місце [l ТЕО 4.2]; *дотримується* правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять [l ТЕО 4.3]; *виготовляє* поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих [1 ТЕО 1.4]; *розрізняє* вироби декоративно-ужиткового мистецтва [1 ТЕО 2.2]; *описує* приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми тощо) [l ТЕО 2.2]; *виготовляє* виріб, застосовуючи технології декоративно-ужиткового мистецтва [1 ТЕО 2.1]; *називає* та *обговорює* у групі матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів [l ТЕО l.l ; 1.3]; *розпізнає* матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик [1 ТЕО 1.3]; *пояснює* доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо) [1 ТЕО 3.2]; *розрізняє* основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень [1 ТЕО 1.2]; *читає* елементарні графічні зображення [l ТЕО 1.2]; *складає* пласкі та об' ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи тощо) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі [1 ТЕО 1.4]	Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю. Організація робочого місця. Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Матеріали, інструменти та пристосування. Вироби з природних матеріалів. Приклади виробів декоративно- ужиткового мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка тощо). Джерела інформації Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, нитки, дріт, пластик тощо). Елементи графічної грамоти. Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний, банчемс тощо)
Середовище проєктування	
продукує ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці [1 ТЕО 1.1]; *вибирає* обгрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя [1 ТЕО 1.1]; *пояснює* функціональну та естетичну цінність обраного для проєктування і виготовлення виробу [l ТЕО l.l]; *розглядає* моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) [l ТЕО 1.4];	Виявлення проблеми. Обгрунтований вибір об'єкта праці для його проєктування і виготовлення.

здійснює розмічання ліній на папері і картоні [1 ТЕО 1.4]; *описує* усно модель спроєктованого виробу [1 ТЕО 1.4]; *пояснює* способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо) [1 ТЕО 1.3; 1.4]; *добирає* матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні) [1 ТЕО 1.3; 3.1]; *розрізняє* традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо)[1 ТЕО 2.1]; читає графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих [1 ТЕО 1.2]	Дизайнерське проєктування — моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт тощо). Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми
Середовище техніки і технологій	
працює з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії[1 ТЕО 2.1]; *виготовляє* поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих [1 ТЕО 2.2]; *розмічає* деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та *вирізує* їх [1 ТЕО 2.1]; *розміщує* деталі виробу на площині [1 ТЕО 2.1]; *застосовує* нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання / пластилін, глина / тощо) [1 ТЕО 2.1]; *оздоблює* деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій [1 ТЕО 1.4; 2.2]; *раціонально* використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, нитки, дріт, пластик тощо), зокрема і вторинні з допомогою дорослих [1 ТЕО 3.1; 3.2]	Ручні інструменти та пристосування, органайзери. Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання,зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне розмічання та обробка матеріалів
Середовище соціалізації	
пояснює корисність та естетичність створеного виробу; [1 ТЕО 1.1; 1.5] *презентує* результати власної або колективної проєктно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими; [і ТЕО 1.5] *долучається* спільно з батьками до благочинної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів; [1 ТЕО 2.1; 4.1] *умотивовує* необхідність робити подарунки, допомагати іншим; [1 ТЕО 1.5; 4.1] *розрізняє* професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва; [і ТЕО 4.1]	Соціальна цінність Виконаного індивідуального або колективного проєкту. Презентабельність та реклама. Діяльність в групах та середовищі. Благочинна діяльність для задоволення потреб оточуючих. Світ професій. Побутове самообслуговування

виконує трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язує шалик, пояс, шнурки тощо); [1 ТЕО 4.1; 4.2] *пояснює* правила догляду за домашніми тваринами, рослинами і *доглядає* за потреби; [1 ТЕО 4.1] *ремонтує* нескладні пошкодження книг, іграшок за потреби;[1 ТЕО 4.1 ; 4.2; 4.3] *сервірує* нескладні страви (чай, канапки, тістечка тощо) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими учнями [1 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]	

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	**Зміст освіти**
Інформаційно-комунікаційне середовище	
досліджує природні матеріали за формою, кольорами, властивостями (візуально, на дотик) [2 ТЕО 1.3]; *порівнює* природні і рукотворні форми [2 ТЕО 1.4; 2.2]; *організовує* робоче місце [2 ТЕО 4.2]; *дотримується* правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять [2 ТЕО 4.3]; *створює* поетапно композицію та вироби з природних матеріалів за зображеннями, зразком або власним задумом [2 ТЕО 1.1; 1.4]; *порівнює* традиційні і сучасні вироби декоративно-ужиткового мистецтва за матеріалами, техніками виконання, функціональними та естетичними властивостями [2 ТЕО 2.2]; *розрізняє* основні види народних декоративних візерунків, орнаментів [2 ТЕО 2.2]; *виявляє* емоційно-ціннісне ставлення до виробів декоративно-ужиткового мистецтва [2 ТЕО 2.2]; *виготовляє* виріб, застосовуючи технології декоративно-ужиткового мистецтва [1 ТЕО 2.1; 2.2]; *розрізняє* види матеріалів та називає сфери їх використання [2 TkO 1.3]; *досліджує* властивості матеріалів візуально та на дотик [2 ТЕО 1.3]; *аргументує* доцільність використання вторинних матеріалів для збереження навколишнього середовища [2 ТЕО 3.2]; *моделює* виріб з деталей конструктора за графічними зображеннями або власним задумом (самостійно, в парі або в групі) [2 ТЕО 1.4]	Природне і штучне середовище. Матеріали. Спостереження, імітація,фантазування. Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм. Організація робочого місця. Інструменти та пристосування. Моделі-аналоги. Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-ужиткового мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально). Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, тканина, нитки, шнурки, дріт, пластик, пінопласт тощо). Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками
Середовище проєктування	
продукує ідеї для вибору об'єкта праці та обговорює їх з іншими [2 ТЕО 1.1]; *оцінює* проєктні ідеї — власні та інших [2 ТЕО 1. 1]; *пояснює* вибір особисто привабливого об'єкта праці, відповідаючи на запитання дорослих [2 ТЕО 1.1; 2.2]; *обдумує* план реалізації задуму в матеріалі [2 ТЕО 1.1; 2.2];	Виявлення проблеми. Вибір об'єкта праці для його проєктування і виготовлення.

прогнозує, яким має бути виріб, його функціональну і естетичну цінність [2 ТЕО 1.1; 1.4]; *порівнює* моделі, подібні обраному виробу (моделі- аналоги)[2 ТЕО 1.4]; *моделює* виріб з елементами фантазування [2 ТЕО 1.4]; *описує* модель свого виробу [2 ТЕО 1.4]; *пояснює* способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо) [2 ТЕО 1.4; 1.3]; *добирає* матеріали для виготовлення виробу, застосовує вторинні матеріали [2 ТЕО 1.3]; *використовує* традиційні та сучасні технології виготовлення виробів (комбінована аплікація, оригамі, кірігамі, квілінг, витинанка тощо) [2 ТЕО 2.2]; *пояснює* визначену послідовність виготовлення спроєктованого виробу за зображеннями [2 ТЕО 1.1; 2.2]	Дизайн-проєктування — моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт тощо). Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми Поетапне проєктування технології виготовлення виробу
Середовище техніки і технологій	
працює з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії [2 ТЕО 2.1; 4.3]; *виготовляє* поетапно виріб за визначеною послідовністю [2 ТЕО 2.2]; *здійснює* розмічання ліній на папері і картоні [2 ТЕО 2.1]; *розмічає* деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів [2 ТЕО 2.1]; *з'єднує* деталі та *оздоблює* їх з використанням традиційних та сучасних технологій [2 ТЕО 2.1]; *дотримується* послідовності виготовлення виробу з допомогою вчителя [2 ТЕО 2.2]; *раціонально* використовує матеріали, зокрема і вторинні [2 ТЕО 3.1 ; 3.2]	Ручні інструменти та пристосування. Виготовлення виробу за графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання,зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне використання матеріалів
Середовище соціалізації	
обгрунтовує соціальну, функціональну та естетичну цінність створеного виробу [2 ТЕО 1.5]; *оцінює* та *презентує* результати власної проєктно-технологічної діяльності [2 ТЕО 1.5]; *обговорює* результати з іншими [2 ТЕО 1.5]; *долучається* до благочинної діяльності в групах з власноруч створеними виробами [2 ТЕО 2.1; 4.1]; *умотивовує* необхідність робити подарунки, допомагати іншим, бережливо ставитися до природного середовища[2 ТЕО 1.5; 4.1]; *висловлює* емоційно-ціннісне ставлення до професій дорослих у сім'ї та родині своїх друзів, однокласників [2 ТЕО 4.1]; *виконує* трудові дії в побуті: дрібний ремонт, догляд за одягом взуттям, засобами гігієни (упорядкування, чищення, пришивання гудзика тощо) [2 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]; *ремонтує* нескладні пошкодження книг, іграшок, шкільного приладдя тощо за потреби [2 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]; *готує* та *сервірує* нескладні страви за наочним прикладом з допомогою дорослих або спільно із старшими учнями, дотримується культури поведінки за столом, гостинно пригощає батьків, друзів тощо [2 "ЛЕО 4.1; 4.2; 4.3]	Цінність виконаного проєкту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама. Благочинна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі. Світ професій соціальної сфери. Побутове самообслуговування

Мистецтво
(інтегрований курс)
Мистецька освітня галузь
Пояснювальна записка

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно- естетичних переживань;
- пробудження інтересу до пізнання творів різних видів мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва й поваги до творчості інших етносів та народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та оцінювання творів мистецтва відповідно до вікових можливостей з використанням мистецької термінології;
- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;
- формування елементарних умінь застосування цифрових технологій у мистецькій творчості і презентації здобутів;
- розвиток мистецьких здібностей, здатності самовираження й керування власними емоційними станами через мистецтво та різні види художньої творчості;
- формування здатності встановлювати асоціації між видами мистецтва; між мистецтвом і явищами довкілля;
- досягнення усвідомлення значення мистецтва в житті людини;
- виховання культури глядача-слухача;
- формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Реалізація поставленої мети і завдань здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно- мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративногопідходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- ·усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності *(вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною).*
- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) *(математична компетентність).*
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва *(компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність);*
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення *(інформаційно-комунікаційна компетентність);*
- формування уміннявизначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) *(громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);*
- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів *(культурна компетентність)*

• проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень *(підприємливість та фінансова грамотність);*

• виявлення бажання впроваджувати нові ідеї *(інноваційність).*

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	**Зміст навчання**
Художньо-творча діяльність	
співає вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері; [і МИО Ll], *дотримується* правил співу (постава, дихання) [l МИО 3.1] і *відтворює* прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей); [l МИО 1. l]; *виконує* пісні «в ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів; [1 МИО 1.1]; [l МИО 1.2]; [l МИО 2.1]; *створює* елементарний ритмічний супровід до пісні; [1 МИО 1.1]; [1 МИО 1.2]; *добирає* тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; [1 МИО 1.1]; [l МИО 1.2]; *грає* в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тоіцо); [1МИО l.1]; [1 МИО 1.2]; *імпровізує* голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних і нструментах; [lМИО 1.2]; *оріснтується* в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стаи, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту); [1МИО2.2]; *відтворює* прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами; [l МИО 1.1]; *розміщує* пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша; [lМИО 1.1]; [lМИО 1.2]; *компонує (з* допомогою учителя) *зображення* у форматі (вертикальний, горизонтальний); [1МИО 1.1];	Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики . Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо): створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків — ціла, половинна, чверть, восьма). Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів. Організація робочого місця С творения зображень графічними матеріалами,

створює елементарний стрічковий візерунок, прості	фарбами.
декоративні розписи; [lМИО 1.2];	Елементарне компонування
використовує в роботі основні, похідні, теплі й холодні	елементів композиції
кольори; [1МИО 1.1];	(площинної, об ’ємної).
змішує фарби для отримання нових кольорів [1МИО	Вирізування, конструювання з
i.1]; отримує насичені та ненасичені відтінки,	паперу.
розбавляючи фарбу водою [l МИО1. 1];	Робота з природними
користується фарбами (акварель, гуаш), олівцями	матеріалами.
(кольоровими, восковими), пластиліном,	Елементарна стилізація форм
фломастерами, палітрою, пензлями, стеками,	оздоблювальних елементів
ножицями тощо; [ІМИО1.1];	різних видів декоративно-
спостерігає різноманітність і красу природних форм,	прикладного мистецтва
рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі;	(народна іграшка, розпис,
[1МИО 1.3]	витинанка, писанка тощо).
досліджує і виявляє цікаве, незвичайне у довкіллі; [l	Ліплення з пластичних
МИО 1.3];	матеріалів. Дотримання
наводитьприклади геометричної подібності	охайності та правил техніки
природних та штучних об’єктів; [1 МИО 1.3];	безпеки.
працює (вирізує, конструює) з папером, з природнім	Дослідження довкілля,
матеріалом; [1 МИО 1.2];	виявлення цікавих,
дотримується правил техніки безпеки;	незвичайних об’єктів для
експериментує з кольорами, лініями, формами тощо;	створення художніх образів.
прикрашає (за допомогою дорослого) середовище, в	
якому живе і навчається; [1МИО 1.3];	
виконує нескладні ролі, етюди-наслідування; [ІМИО	
1.1]; [1МИО 1.2];	
вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю	Прикрашання місця, де
дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у	навчається, живе.
різних персонажів; [ІМИО 1.1]; [lМИО 3.3];	Використання образотворчої
рухається в ритмі і темпі музики, *узгоджує* свої рухи з	діяльності для задоволення та
музичним супроводом (співом);	поліпшення емоційного стану.
орієнтується у просторі; [lМИО 1.l];	
придумує образи і *створює* їх знайомими	Інсценізація (виконання

засобами	
мистецької виразності; [lМИО 1.2];	нескладних ролей), етюди-
імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести); [lМИО	наслідування. Відтворення
1.2];	елементарних танцювальних
виконує твори мистецтва (співає, малює, танцює,	елементів.
декламує тощо), які подобаються; [1МИО 3.4] ;	Імпровізації засобами
називає свої уподобання у мистецтві [1МИОЗ.4] ;	пантоміми (міміка, жести).
розуміє правила поведінки в театрі; [l МИОЗ.3]	
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
сприймає твір мистецтва та *висловлює* враження, добирає із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; [1МИО 2.1]; *визначає* темп (повільно, помірно, швидко); регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризує мелодію; [1МИО 2.2] *визначає* колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт; [1МИО 2.2] *порівнює* музичні та візуальні образи; [1МИО2.2] *помічає* красу в довкіллі; [1МИО 1.3] *орієнтується у* видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм) [1МИО 2.1]; [1МИО 2.2] *називає* твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій [1МИО 3.4]	Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів- характеристик, що суголосні з особистими емоціями та враженнями. Визначення засобів виразності твору мистецтва. Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім(декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для задоволення
Комунікація через мистецтво	
презентує результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); [lМИО 3.2]; *бере участь* у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо; [lМИО 3.3]; *дотримується* правил творчої співпраці [1 МИО 3.2]; *вербально описує* свій творчий задум; *визначає,* що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано [l МИОЗ.1];	Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо). Проведения шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо). Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодіії, комунікації.

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність	
співає вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрой, характері, темпі, динаміці; [2 МИО 1.1]; *дотримується* правил співу (постава, дихання, інтоиація) [2 МИО 3.1]; *створює* варіанти ритмічного супроводу до пісні; [2 МИО1.1]; [2 МИО 1.2]; *відтворює* прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; [2 МИО 1.1]; *добирає* тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; [2 МИО 1.1]; [2 МИО 1.2]; *грає* в ансамблі прості композицій (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); [2 МИО 1.1]; [2 МИО 1.2]; *придумує* образи і *створює* їх знайомими засобами музичної виразності; [2 МИО 1.і];	Спів (співацька состава, дихання, інтонація, дикція). Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. мпровізації голосом, пластикою,на музичних інструментах Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Знайомство з нотною грамотою (нотний стаи, скрипковий ключ,ноти в межах І октави, тривалості звуків — ціла, половинна, чверть, восьма). Малювання графічними матеріалами, фарбами.
імпровізує голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; [2 МИО 1.2]; *виконує* пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним інтонуванням; добирає реквізит; [2 МИО 1.1]; [2 МИО 1.2]; [2 МИО 2.1]; *орієнтується* в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту); [2 МИО 2.2] *виконує* прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції; [2МИО1.1]; *складає* та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову); [2 МИО 1.2]; відповідно задуму *обирає* формат для зображення (вертикальний, горизонтальний) композиції; *використовує* всю площину аркуша [2МИО 1.1]; *використовує* основні, похідні, теплі й холодні кольори; *утворює* відтінки кольорів; [2 МИО 1.2]; *експериментує* з кольорами, лініями, формами тощо; [2 МИО 1.2]; *користується* художніми та природними матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо втілення задуму; [2 МИО 1.2];	Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна). Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів. Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і

працює (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами; [2 МИО 1.2]; *дотримується* правил техніки безпеки; [2МИО1.1]; *бере участь у прикрашанні* середовища, в якому живе і навчається; [2 МИО 1.3]; *виконує* нескладні ролі, етюди-наслідування; [2МИО 1.1]; *вправляється* над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів; [2 МИО 1.2]; *рухається* в ритмі і темпі музики, *узгоджує* свої рухи з музичним супроводом (співом); *орієнтується* у просторі; [2 МИО 1.1]; *дотримується* правил поведінки в театрі; [2 МИО 3.3]; *імпровізує* засобами пантоміми (міміка, жести); [2 МИО 1.2]; *вирізняє* види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/ її настрій [2 МИО 3.4]	способами. Прикрашання місця, де навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
сприймає твір мистецтва та *висловлює* враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям; [2 МИО 2.1]; *визначає* темп (повільно, помірно, швидко); регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)), характеризує мелодію; [2 МИО 2.2] *визначає* колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт; [2 МИО 1.1]; [2 МИО 2.1]; *порівнює* музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля; [2 МИО 2.2] [2 МИО 1.3] *розрізняє* види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); [2 МИО 2.2]; *використовує* театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація); [2 МИО 2.1]; [2 МИО 2.2]; *виявляє* твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій [2 МИО 3.4]	Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням. Визначення засобів виразності твору. Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація). Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.
Комунікація через мистецтво	
виявляє (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, здобутої з творів мистецтва; [2 МИО 3.3]; *презентує* результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з	Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації – сюжетів, характерів персонажів тощо, отриманої з творів мистецтва.

образотворчого мистецтва тощо); [2 МИО 3.2]; *вербально описує* свій творчий задум; *визначає*, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано; [2 МИО 3.1]; [2 МИО 3.2]; *готовий / -а* до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / -ла; [2 МИО 3.1]; *виявляє* досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків; [2 МИО 3.3]; *бере участь* у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва; [2 МИО 3.3]; *обговорює* з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості; [2 МИО 3.3]; *дотримується* правил взаємодії і творчої співпраці. [2 МИО 3.3];	Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш- моби тощо); Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо) Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.

Фізична культура
(навчальний предмет)
Фізкультурна освітня галузь

Пояснювальна записка

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

– розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

– використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно- комунікативних технологій і критичного мислення;

– формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;

– розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність»** передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	**Зміст навчання**
Рухова діяльність	

має уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини [1 ФІО 2.2]; *розуміє* терміни з предмету «фізична культура» [1 ФІО 1.2]; *пояснює* значення фізичних вправ для формування правильної постави [1 ФІО 2.2]; *називає* життєво важливі способи пересування людини [1 ФІО 1.1]; *виконує* організовуючі вправи: команди на шикування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо [1 ФІО 1.1]; *виконує* ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напряму і різних вихідних положень; танцювальні кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямах; перелізання через перешкод [1 ФІО 1.1]; *виконує* вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем [1 ФІО 1.3]; *володіє* елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом однієї і двох ніг [1 ФІО 1.1]; *виконує* вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4 по 10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг почергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямах у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; "напівшпагат", "шпагат"; координації – пересування по підвищеній і обмеженій за площиною опорі, "човниковий" біг 4 по 9 м, 3 по 10 м [1 ФІО 1.2]; [1 ФІО 1.3]; *виконує* загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами [1 ФІО 1.1]; [1 МАО 2.2]; *виконує* пересування на лижах: організовуючі команди і прийоми, пересування, повороти * [1 ФІО 1.1]; [1 МАО 3.2];	Фізична культура як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини. Терміни з предмету «фізична культура». Фізичні вправи – засіб формування правильної постави. Життєво важливі способи пересування людини. Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи; Вправи для оволодіння навичками пересувань. Вправи для опанування навичок володіння м'ячем. Вправи для оволодіння навичками стрибків. Вправи для розвитку фізичних якостей Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості. Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах. Вправи для оволодіння навичками

виконує вправи у воді, плавання * [1 ФІО 1.1]; *дотримується правил* безпечної поведінки для себе та однокласників у воді [1 ФІО 3.2]	плавання. * Правила безпечної поведінки на воді
Ігрова та змагальна діяльність	
бере участь у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор [1 ФІО 1.3]; [1 ФІО 3.1]; [1 ФІО 3.3]; *дотримується правил* безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності [1 ФІО 3.2].	Рухливі ігри та естафети. Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.

* Оволодіння навичками плавання за наявності в ЗЗСО відповідних умов
* Оволодіння навичками пересувань на лижах за наявності в ЗЗСО відповідних умов

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність	
розуміє значущість рухового режиму для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку [2 ФІО 2.2]; *пояснює* значення і правила ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз для фізичного розвитку та здоров'я людини; значущість загартування як засобу зміцнення здоров'я [2 ФІО 2.2]; *дотримується* рухового режиму протягом дня [2 ФІО1.2]; [2 ФІО 2.2]; *називає* основні фізичні якості людини, фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей [2 ФІО 2.3]; *дотримується* правил особистої гігієни в режимі дня [2 ФІО 2.1]; [2 ФІО 2.2];	Руховий режим дня молодшого школяра. Значення і правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилинки та фізкультурної паузи. Рухова активність протягом дня. Фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей. Правила особистої гігієни молодшого школяра.
виконує організовуючі вправи команди на розмикання й змикання приставними кроками, перешикування із колони по одному в колону по три (чотири) [2 ФІО 1.1]; *добирає та виконує* загальнорозвивальні вправи: комплекси вправ ранкової гімнастики без предмета (імітаційного характеру), з м'ячем, скакалкою; комплекси фізкультурних пауз та фізкультурних хвилинок [2 ФІО 1.2];[2 ФІО 2.2]; *виконує* присідання; виси; підтягування у висі (хлопці), у висі лежачи (дівчата); елементи акробатики [2 ФІО 1.2]; [2 ФІО 2.2]; *володіє* навичками пересувань: ходьба широкими кроками, зі зміною частоти кроку; ходьба із пришвидшенням та уповільненням, приставним кроком правим і лівим боком; біг; біг почергово з ходьбою; танцювальні кроки; лазіння; подолання штучних перешкод [2 ФІО 1.1]; *володіє* навичками виконання вправ з малим м'ячем: метання малого м'яча у щит; метання малого м'яча у горизонтальну ціль; метання малого м'яча з-за голови	Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи: а) загальнорозвивальні вправи; б) положення тіла у просторі: сіди, упори, виси, елементи акробатики. Вправи для оволодіння навичками пересувань. Вправи для опанування навичок володіння малим м'ячем.

на дальність [2 ФІО 1.3]; *виконує* вправи з великим м'ячем: кидки м'яча знизу із положення сидячи та стоячи, передавання і ловіння м'яча двома руками від грудей (у колі, парах, трійках), передача м'яча двома руками з ударом об підлогу; ведення м'яча правою та лівою рукою з одночасними кроками; зупинки м'яча, що котиться, підошвою та внутрішньою стороною ступні, удари внутрішньою стороною ступні по м'ячу, що котиться; ведення м'яча внутрішньою та зовнішньою частинами підйому (по прямій, по дузі, між стійками) [2 ФІО 1.3]; *виконує* стрибки на місці з поворотами на 45, 90, 180 градусів по «купинах»; стрибки зі скакалкою; стрибки через довгу скакалку, яка обертається вперед; стрибки у глибину з висоти до 80 см з м'яким приземленням; стрибки у висоту; стрибки через перешкоди висотою до 50 см поштовхом однією та двома ногами; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку); стрибки у довжину тощо [2 ФІО 1.1]; [2 ФІО 2.3]; *виконує* фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – загальнорозвивальні вправи з гімнастичними палицями; кидки баскетбольного м'яча з-за голови із різних положень; лазіння по горизонтальній гімнастичній лаві однойменним та різнойменним способами (без допомоги ніг); багатоскоки; стрибки через перешкоди; підтягування у висі та у висі лежачи (хлопці); пересування у положенні сіду, зігнувши ноги (у різних напрямах); швидкості – пришвидшення з різних вихідних положень, повторний біг 3–10 м, біг із пришвидшеннями за сигналом; стрибки зі скакалкою; витривалості – біг у чергуванні з ходьбою до 1000 м, біг на дистанцію до 500 м малої інтенсивності; гнучкості махові рухи правою і лівою ногою у бічній і лицьовій площині, стоячи біля опори та під час ходьби; прогинання та вигинання тулуба у положенні упору стоячи на колінах; пружні похитування у положенні випаду; прогинання тулуба у положенні лежачи на животі; координації – подолання перешкод, ходьбу на носках, ходьба по підвищеній і обмеженій за площиною опорі з різними положеннями рук; пересування із підкиданням дрібних предметів; вправи зі зміною положення тіла у просторі; розслаблення м'язів рук, ніг, тулуба у різних положеннях [2 ФІО 1.2]; [2 ФІО 2.3]; *добирає* та *виконує* фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: загальнорозвивальні вправи на місці без предметів; вправи для м'язів шиї, нахили та повороти голови; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу: згинання та розгинання верхніх кінцівок, кругові рухи руками, нахили в сторони, пружні рухи [2 ФІО 1.2]; [2 ФІО 2.2]; *володіє* навичками пересувань на лижах: лижні ходи, повороти, спуски, підйоми, гальмування* [2 ФІО 1.1]; [2 ФІО 3.2]; *виконує* вправи у воді: багаторазові видихи у воду;	Вправи з великим м'ячем. Вправи для оволодіння навичками стрибків Вправи для розвитку фізичних якостей Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості. Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.

вправи для оволодіння рухами ногами у плаванні стилями кроль на грудях та кроль на спині; вправи для оволодіння рухами руками як у плаванні стилем кроль на грудях; плавання *[2 ФІО 1.1]; *дотримується правил* безпечної поведінки для себе та однокласників у воді [2 ФІО 3.2].	Вправи для оволодіння навичками плавання. * Правила безпечної поведінки на воді.
Ігрова та змагальна діяльність	
бере участь у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор [2 ФІО 1.3]; [2 ФІО 3.1]; [2 ФІО 3.3]; *дотримується правил* безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності [2 ФІО 2.1]; [2 ФІО 3.2].	Рухливі ігри та естафети. Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.

* Оволодіння навичками плавання за наявності в ЗЗСО відповідних умов
* Оволодіння навичками пересувань на лижах за наявності в ЗЗСО відповідних умов

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України "Про освіту").

Зарахування дітей до 1 класу Андріївського ліцею № 2 здійснюється на безконкурсній основі. Можливість успішно навчатися в школі за відповідною програмою забезпечується не відбором дітей, а створенням необхідних умов (науково-методичних, кадрових, матеріальних) для всіх бажаючих.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Тривалість навчального року у початковій школі становить 34 робочі тижні для учнів 1-х класів та 35 робочих тижнів для учнів 2-х класів (без урахування канікулярних і святкових днів).

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту" – не більше 30 учнів в класі.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу ***є різні типи уроку***, які мають сприятливі можливості для сполучення фронтальної, групової та індивідуальної роботи, дозволяють вчителю систематично й послідовно викладати матеріал, керувати розвитком пізнавальних здібностей і формувати науковий світогляд учнів, стимулюють інші види діяльності здобувачів освіти, у тому числі позакласну: ***екскурсії; віртуальні подорожі; спектаклі; квести.***

Вищезазначені типи уроків дадуть можливість організувати навчальну діяльність таким чином, щоб вона приносила радість, а дитина стала активним

учасником процесу засвоєння знань. Це забезпечить і пізнавальний інтерес, і задоволення від процесу та результату навчання; моральний, психологічний комфорт та відчуття особистісного успіху.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (набуття компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчального плану та Освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, надання рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Директор ліцею **Світлана ЧАГОВЕЦЬ**

СХВАЛЕН0
Протокол засідання педагогічної ради
Андріївського ліцею № 2
Донецької селищної ради
Ізюмського району
Харківської області
30.08.2023 № 11